

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “**доктор**” по: област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност Икономика и управление (селско стопанство)

Автор на дисертационния труд: Светослав Жоров Лавчиев, задочен докторант, към катедра „Икономика” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Устойчиво производство на електроенергия от фотоволтаични системи“

Рецензент: проф.д-р Тони Богданова Михова, Технически университет – София, филиал Пловдив; област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 Администрация и управление, научна специалност Икономика и управление, определена за член на научното жури със заповед № РД-16.491/06.04.2026 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Устойчивото производство на електроенергия от фотоволтаични системи (ФВС) е една от най-актуалните теми в енергетиката, икономиката и екологията, особено в контекста на европейските и националните цели за декарбонизация. Основните аргументи за значимостта на изследвания проблем са свързани с икономическата рентабилност и развитие, енергийната независимост и сигурност и екологичната устойчивост. В този контекст, фотоволтаичните системи представляват ключов елемент за устойчивия енергиен преход в България. Това обуславя оценяването на устойчивостта на производството на фотоволтаична енергия в България чрез анализ на различни фактори, които влияят върху разработването, внедряването и експлоатацията на фотоволтаичните системи като актуален проблем в научен и научно-приложен аспект.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта, обектът, предметът и задачите на изследването са точно и ясно формулирани, в съответствие с темата на изследването. Използваните методи са: анализ на документи, количествени и качествени методи, сравнителен анализ, анализ на случай, инвестиционен анализ, включително анализ на паричните потоци, изчисляване на показатели за финансова рентабилност и използване на сценарийно моделиране за прогнозиране на различни варианти на развитие.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е с добре балансирана структура и се състои от увод, изложение в три раздела, заключение, списък на използваната литература и приложения – общо 263 страници.

Резултатите са онагледени и представени чрез съставянето на 55 таблици и 32 фигури.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Ключовите понятия за изследването „енергийни източници“, „енергиен модел“ и „енергиен преход“ са изяснени в **първа глава**, чрез посочване на различни авторски позиции за тяхната същност. В тази глава е направена класификация на енергийните източници, като е посочено така също и тяхното значение. Акцентът е върху ролята на фотоволтаичните системи в устойчивия енергиен преход и предизвикателствата при внедряването на фотоволтаичните проекти.

Втора глава на дисертационния труд съдържа методическия инструментариум за изследване на устойчивото производство на електроенергия от фотоволтаични системи. Докторантът използва интегриран изследователски подход, който съчетава качествени и количествени методи на анализ, позволяващи едновременно изследване на макроикономическите, институционалните и проектно-приложните аспекти на развитието на фотоволтаичните технологии.

В **трета глава** е представена емпиричната рамка на изследването чрез анализ на четири реални фотоволтаични проекта. Чрез прилагане на инвестиционен анализ и сценарийно моделиране се оценява тяхната икономическа ефективност, като резултатите показват, че фотоволтаичните инвестиции са икономически жизнеспособни и притежават значителен потенциал за устойчиво развитие. Анализът потвърждава изследователската теза за ключовата роля на фотоволтаичните системи в устойчивия енергиен преход в България.

Четвърта глава е посветена на бъдещите перспективи за развитие на слънчевата енергия и формулирането на приложими концептуални модели за устойчиво внедряване на фотоволтаични системи. Тази глава има синтезираща функция, като извежда модели, които съчетават икономическа ефективност, технологична приложимост и институционална съвместимост. На база на направения анализ, авторът формулира изводи и препоръки. Обобщаващият извод е, че фотоволтаичните системи представляват не само технологична възможност, но и стратегически инструмент за преход към нисковъглеродна икономика, като тяхното успешно развитие зависи от последователна политическа подкрепа, подобрена регулаторна среда, достъп до финансиране и активното участие на местните общности. Изследователската теза е потвърдена в значителна степен, като анализът показва, че устойчивото производство на електроенергия от фотоволтаични системи в България е възможно при наличие на технологична ефективност, икономическа рентабилност и адекватна институционална подкрепа.

Литературният обзор обхваща 327 литературни източника. Посочените източници кореспондират с основните направления в дисертационния труд. Използвани са стратегически документи на Европейския съюз, в частност Европейската зелена сделка и интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата. Смятам, че докторантът е запознат със съвременното състояние на разглеждания проблем.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам представената справка за приносите на докторанта в дисертационния труд. Оценявам високо следните

Научни приноси:

- Разработена е интегрирана теоретична рамка за анализ на устойчивостта на фотоволтаичните системи, която обединява икономически, технологични и институционални измерения и допринася за разширяване на съществуващите научни подходи към оценката на възобновяемите енергийни източници.

Научно-приложни приноси:

- Предложени са концептуални модели за избор на инвестиционна стратегия при внедряване на фотоволтаични системи и са формулирани практически насоки за усъвършенстване на политиките и регулаторната рамка, насочени към стимулиране на инвестициите във възобновяема енергия и повишаване на ефективността на енергийния сектор.

6. Критични бележки и въпроси.

Нямам критични бележки и въпроси. Препоръката ми към докторанта е да публикува получените резултати в статии за международни научни списания с висок импакт фактор (индексирани в Scopus и Web of Science), което ще осигури по-голяма видимост на постиженията.

7. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът е представил три публикации по темата на дисертационния труд, една от които е самостоятелна.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Светослав Жоров Лавчиев образователната и научна степен "**доктор**" по научната специалност Икономика и управление (селско стопанство).

Дата: 07.05.2026
гр. Пловдив

Подписите в този документ са
заличени
във връзка с чл.4, т.1 от Регламент
(ЕС) 2016/679
(Общ Регламент относно защитата на
данни).